

ÇOCUK PORNOGRAFİSİ SUÇLARINDA BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ VE DİJİTAL GÖRÜNTÜLERDEKİ MAĞDURUN YAŞ TESPİTİ

Mehmet SAĞIR*

Yunus BALI**

Özet

18 yaş altındaki kişilerin yer aldığı müstehcen görüntüleri bulundurmak ve paylaşmak Türk Ceza Kanunu 226. maddeye göre suç sayılmıştır. Bununla birlikte, suçun delillendirilmesi kolay olmamakta ve somut bulgular olmaksızın delillendirme yapılamamaktadır. Çocuk pornografisinin delillendirilmesinde esas sorun, pornografik görüntülerdeki kişinin gerçekten çocuk (18 yaş altı) olup olmadığının sadece ekrana bakarak tespit edilememesidir. İçeriğindeki kişilerin çocuk olduğundan şüphelenilen herhangi bir pornografik görüntüdeki bir kişi acaba gerçekten çocuk mudur? Yaş tespitinde hangi yöntemler uygulanabilir? Bu gibi sorular çocuk pornografisi suçlarının delillendirilmesi bağlamında cevaplanması gereken kritik sorular olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, mevcut yaş tespit yöntemleri ve bu yöntemlerin dijital ortamdaki pornografik görüntülerden yaş tespiti için de uygulanıp uygulanamayacağı araştırılmıştır. Pornografik görüntülerde yer alan ve çocuk olabileceğinden şüphelenilen kişilerin yaş tespiti açısından kullanılabilir olan en iyi yaş tespit yönteminin “büyüme gelişme özelliklerine dayalı yaş tespiti” yöntemi olduğu ve özellikle adolesan dönemde olduğu görülen kişilerin yaş tespitinde kesin bir takvim yaşı vermek yerine ‘yaş aralığı’ verilmesinin doğru olacağı sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Yaş tespiti, dijital, görüntü, çocuk, pornografi

AGE ESTIMATION OF VICTIMS IN PORNOGRAPHIC CONTENT AS PART OF EVIDENTIARY EXAMINATION IN CHILD PORNOGRAPHY CASES

Abstract

It is illegal to access, store and share obscene pictures depicting an underage (18) involved in sexual acts, however, it is hard to make an exact age estimation of depicted persons just by looking at their pictures. Forensic examiners are asked to determine whether or not depicted person in obscene pictures is really an underage. What methods can be used to determine the age of a person depicted in digital pornographic images? This question needs to be answered and this study examines age estimations

* Prof.Dr., Ankara Üniversitesi, DTCF, Antropoloji Bölümü, Sıhhiye, Ankara. mhmtsgr@gmail.com

** Yunus Balı Adli Bilişim Uzmanı, yunusbali@gmail.com

methods and whether those methods could also be used in age estimations from pictures. As a result, it may be conferred that the best age estimation of persons in alleged child pornography is the age estimation method based on physical growth and development indications. Also, forensic experts should avoid appointing a chronological age and they should consider age range to those of unknown age..

Keywords: age estimation, digital, image, child, pornography

Giriş

İnternetle birlikte yazılı, sesli ve görsel içeriğe erişim sağlama ya da bu içeriği paylaşma son derece kolay ve hızlı şekilde gerçekleştirilebilir olmuştur. Bu kapsamda, internet üzerinden pornografiye erişim, paylaşım ve dağıtımı da daha önce hiç olmadığı kadar kolay hale gelmiştir. Ayrıca, kişilerin kim olduklarını gizlemek suretiyle internetteki pornografik içeriğe erişim sağlayabilmeleri de ayrı bir kolaylaştırıcı unsur olmuş ve günümüzde pornografik içerik, internette en çok aranan, erişilen ve paylaşılan içerikten biri haline gelmiştir. Pornografik içerikli internet siteleri sürekli olarak yenilenen ve güncellenen görsel içerikleriyle mevcut durumda internetteki tüm görüntülü içeriğin önemli bir kısmını teşkil eder hale gelmiştir. Dahası internet kullanıcılarının kendi aralarında kurdukları gruplar, forumlar ve paylaşım ortamlarında da hızlı şekilde içerik paylaşabilmeleri imkanı sayesinde, belirli bir tipteki pornografik içeriğe erişmek isteyen kişilerden oluşan gruplar dahi oluşmuş ve hemen her türde pornografik materyal, dünyanın herhangi bir noktasındaki kişiler arasında kolaylıkla erişilebilir, paylaşılabilir ve transfer edilebilir hale gelmiştir.

Günümüzde, arama motorlarında en çok aranan içerik türlerinden biri olan pornografik içerik, aynı zamanda internetle birlikte karşımıza çıkan en problemlili alanlardan biri olmaya başlamıştır. Yasak olmayan yetişkin pornografisine internette bu kadar kolay ulaşabilmesinin doğurabileceği sorunlara ilişkin tartışmalar henüz bitmemişken, giderek önemli bir sorun haline alan başka bir pornografi türüyle daha karşı karşıya kalınmış bulunmaktadır: ‘Çocuk pornografisi’...

26.9.2004 tarihinde kabul edilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun(T.C.K.) 226. maddesinin 3. fıkrası şöyledir: “.....(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışı arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır...” Görüldüğü gibi pornografik materyallerde reşit olmayan kişilerin kullanılması ve bu tip pornografik materyallere erişim sağlanması, bulundurulması ve paylaşılması suç sayılmıştır. Çocuk pornografisinin özellikle internetle birlikte son yıllarda sıkça duymaya başlamamız, aslında bu sorunun yeni ortaya çıkmış olmasından değil, aksine çok eski zamanlardan beri var olan bu sorunun artık dijital ortamda ve küresel boyutta karşımıza çıkıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Pornografi tanım

olarak, cinsel arzu, heyecan ve uyarılma sağlamak üzere yapılmış ve genellikle sanatsal değer ortaya koymayan her türlü yazılı, görsel ve işitsel materyaldir (Quinsey vd, 1975:213). Çocuk pornografisi konusu ve özellikle de “internette çocuk pornografisi” sorunu psikolojik sosyolojik açılarından da ele alınabilecek bir konudur. Ancak bu çalışmada, çocuk pornografisi, başta internet olmak üzere dijital ortamda herhangi bir yerde karşımıza çıkan bir suç olarak özellikle delillendirme süreçleri açısından ele alınacaktır.

Çocuk pornografisi suçlarının soruşturma ve inceleme süreçlerinde, görüntülerdeki kişinin gerçekten çocuk olup olmadığının tespiti konusunda çok dikkatli ve hassas olunması gerekmektedir. Çünkü yapılan bu değerlendirme mahkemede doğrudan değerlendirmeye alınacak ve belirtilen bu değerlendirmeye göre kişi suçlu veya masum ilan edilecektir. Ayrıca, internetle birlikte sıkça duyulmaya başlanan olaylardan olan çocuk pornografisi suçu, bu suçtan henüz şüpheli durumda olan bir kişi için dahi yalnızca hukuki açıdan sorun teşkil eden bir durum olmayıp, aynı zamanda toplumsal açıdan da ciddi derecede fiziksel, psikolojik ve sosyal yaptırımlarla karşılanan bir durumu beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, suçtan hüküm giymek bir yana, şüpheli olmak dahi, bireyin ailesi, yakın çevresi, arkadaşları ve en nihayetinde toplum içerisinde dışlanan ve kimi zaman da daha ileri müdahalelere varan durumlara maruz kalmasına neden olabilmektedir. Suçu işlemiş olabileceği şüphesi altında olan bir kişinin daha sonra böyle bir suçu işlemediği ortaya konulsa dahi, kişinin, hayatının tekrar eskiye dönmesi çok zor olmakta ve hayatının ilerleyen dönemlerinde de bu durumun ağır sosyal sonuçlarını yaşamaya devam etmektedir.

Çocuk pornografisi suçlarının delillendirilmesi sürecine geçmeden önce, çocuk pornografisi gerçeğinin alt yapısını oluşturan ve bu problemin temel unsuru olan “çocuklara cinsel arzu duyma (pedofili)” sorununa kısaca değinmek gerekir.

Pedofili

Pedofili, tanımı itibariyle, bazı yetişkinlerin, ergenlik öncesi dönemdeki kız veya erkek çocuklara karşı cinsel arzu duymasıdır. Ancak, pedofil sözcüğü, kimi zaman konuşma dilinde, ergenlik dönemi sonrasında olsa dahi, henüz reşit olmamış kişilere, diğer bir ifadeyle 18 yaşına gelmemiş kişilere karşı duyulan cinsel ilgiyi anlatmak için de kullanılmaktadır (Ames, 1990:333). Pedofillerin çocuklara karşı duydukları cinsel arzu genellikle kız çocuklarına karşı söz konusu olmakla birlikte, bazı pedofiller sadece erkek çocuklara diğer bazı pedofiller ise hem erkek hem kız çocuklara karşı cinsel arzu duyarlar. El Salvador’da cinsel amaçlı olarak istismar edilen 14-17 yaş arasındaki çocukların üçte birini oğlan çocuklarının oluşturması örnek olarak verilebilir. (Ecpat, 2006:8).

APA (Amerikan Psikoloji Derneği), pedofili durumunun teşhisi için şu kriterleri belirlemiştir (APA, 2000:528):

- En az 6 aylık bir süreyle, geçici olmaksızın, tekrar eder şekilde, ergenlik dönem öncesi çocuklara (genel olarak 13 yaş ve altı) karşı yoğun şekilde cinsel uyarılmaya varan fanteziler, cinsel istek ve bu kişilerle cinsel faaliyet içeren davranışlar sergilemek,
- Kişinin bu tür fantezileri, cinsel istekleri ve davranışlarının klinik açıdan önemli derecede zor bir duruma neden olması veya sosyal, mesleki veya diğer önemli faaliyet alanları açısından bozulmaya neden olması,
- Kişinin en az 16 yaşında olması ve ilgi duyduğu çocuktan en az 5 yıl büyük olması.

APA'nın kriterlerine göre, kişi, çocuklarla gerçekten bir cinsel faaliyet içerisine girmemiş bile olsa pedofil olarak adlandırılabilir. Diğer bir ifadeyle, pedofil denilebilmesi için yukarıda belirtilen şartları karşılamak şartıyla kişinin belirtilen dürtülere ve fantezilere sahip olması yeterlidir. Pedofili olma halini, duygusal boyutta ve reel olarak yaşayan kişiler birbirinden farklı davranışlar gösterirler. Aktif pedofiller için çocuklarla cinsel ilişki kurmak, yaşamlarının bir parçasıdır ve bu grupta yer alan kişiler çocuklara daha fazla zarar verir. Ancak pedofilliği duygusal düzeyde kalan yani çocuklarla fiziksel olarak birliktelik kurmayan kişiler için, çocukların kullanıldığı resim, görüntü veya yazılı materyallerden zevk alma söz konusudur. Bununla birlikte, bu kişilerin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde aktif pedofil olma olasılığının ne olduğu konusunda bir değerlendirme yapılamamaktadır. Bunlara ilave olarak, pedofil olmadığı halde, yani çocuklarla cinsel birliktelik kurma arzusu duymadığı halde, çeşitli nedenlerle karşısına çıkan durumlara göre hareket eden ve bir çocukla cinsel birliktelik kurma imkanı bulduğunda da bundan kaçınmayan kişiler de vardır. Bu kişiler aslında cinsel birliktelik için normalde bir çocuk bulma arayışında değillerdir, ancak bir çocuk ile cinsel ilişki yaşama fırsatı bulduklarında da bundan uzak durmaya çalışmayan kişilerdir. Görüldüğü gibi pedofili, çok farklı görünümleri olan bir durumdur ve tam olarak neden kaynaklandığı henüz bilinmemektedir. Ancak bu durumun arkasında çok çeşitli psikolojik ve sosyolojik nedenler olabileceği değerlendirilmektedir.

Tarihsel açıdan bakıldığında, yetişkinlerle ergenlik çağıının sonrası dönemdeki kişiler arasında gerçekleşen cinsel birlikteliklerin, geçmişte de yaşandığı bilinmektedir. Örnek olarak, Eski Yunan'da yetişkin bir erkekle yaşı 12-18 arasındaki oğlanların birlikteliği toplumda karşılaşılan bir birlikteliktir (Cantarella, 1992).

Pedofilinin insanlar arasında ne oranda görüldüğü konusunda kesin bir rakam vermek mümkün değildir. Yapılan bir araştırma, yetişkin erkeklerin dörtte birinin hayatlarının bir döneminde, ergenlik çağı ve öncesindeki kişilere karşı bir şekilde cinsel duygular hissettiklerini göstermektedir (Freund, 1970:15).

Pedofillerin ilgi duyduğu çocuklar genel olarak ergenlik çağıına kadar olan dönem içerisinde bulunan çocuklardır. Pedofiller, ergenlik çağını geride bırakmış, 15 ve üzeri yaşlara gelmiş kişilere karşı daha az cinsel arzu hissederler ve çocuğun yaşı büyüdükçe pedofillerin bu kişilere ilgisi azalmaya başlar.

Çocuk Pornografisi

Çocuk haklarını korumaya yönelik Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Çocuk Hakları Sözleşmesine ek olarak üye devletler arasında 25.05.2000'de imzalanan bir protokolda çocuk pornografisi şu şekilde tanımlanmaktadır: Çocuk pornografisi, “Çocuğun gerçekte veya taklit suretiyle bariz cinsel faaliyetlerde bulunur şekilde herhangi bir yolla teşhir edilmesi veya çocuğun cinsel uzuvlarının ağırlıklı olarak cinsel amaç güden bir şekilde gösterilmesidir” (Uzunay, 2006).

Türk Ceza Kanunu 226. maddenin son fıkrasında “.....(7) *Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.*” denilmek suretiyle çocuk pornografisinde, çocukların sanatsal ve tıbbi amaçlar hariç olmak üzere cinsel heyecan uyarmak amacıyla yazılı veya görsel materyallerde kullanılmasının yasaklandığı görülmektedir.

Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Çocuk Hakları Sözleşmesine ek olarak 25.05.2000'de imzalanan protokoldeki çocuk pornografisi tanımında “...taklit suretiyle...” denilmek suretiyle gerçek bir çocuğun veya canlandırma şeklinde oluşturulmuş bir çocuğun da kullanılması da yasaklanmıştır. Ayrıca tanımdaki “...yazılı veya görsel materyal...” ifadesiyle cinsel açıdan açıkça belirli olan fotoğraf, film, çizgi film, heykel, video, resim, animasyon tipinde her türlü yapım ve üretim çocuk pornografisi materyaline dahil edilmiştir. Çocuk pornografisi, aslında çocukların cinsel istismarının bir başka şeklidir. Diğer istismar şekilleri, çocuğa şiddet, çocuk kaçırma, çocukları ilaç testlerine tabi tutma, vb eylemlerdir.

Ankara Kriminal Polis Laboratuvarına incelenmek üzere gönderilen çocuk pornografisi vakaları çerçevesinde yapılan teknik incelemelerde, çocuk pornografisi içerikli materyaller incelendiğinde, çocuk pornografisiyle genellikle iki şekilde karşılaşıldığı görülmektedir.

a- Çocuklarla cinsel beraberliği açıkça göstermeyen ancak çocukların cinsel amaçlı çıplak görüntülerini içeren pornografi,

b- Çocukları doğrudan cinsel ilişki halinde gösteren pornografi.

Çocukların yukarıda belirtilen her iki şekilde de kullanılması yasaktır.

Herhangi bir müstehcen görüntüdeki bir kişinin gerçekten cinsel uyarıcı olarak mı yoksa reklam, pazarlama veya estetik amaçlı olarak mı yer aldığı konusu en başta belirlenmesi gereken konulardan biri olmaktadır. Örnek, çocuk mankenlerin resimlerinin bulunduğu bir katalog sitesi, bazı kişileri tahrik ettiği savından yola çıkılarak çocuk pornografisi sayılabilir mi, yoksa bunlar estetik açıdan konulmuş resimler mi sayılacaktır?

Bu konuda, değerlendirmelerde faydalı olması açısından APA tarafından çeşitli kriterler getirilmiş ve bir görüntünün pornografik nitelikte olduğu sonucuna varılabilmesi için aşağıdaki durumların mevcut olması gerektiği sonucuna varılmıştır:

a) Görsel materyalin, çocuğun cinsel organlarının olduğu bölgelere odaklanması,

- b) Görsel materyalin dekor ve ortam şartları, cinselliği ima edici olması. Diğer bir ifadeyle, görüntülerin çekildiği yerin genel olarak cinsel faaliyetlerde kullanılan bir yer olması veya görüntüdeki çocuğun doğrudan cinsel faaliyetle ilgili bir pozda gösterilmesi,
- c) Çocuğun, yaşına göre doğal olmayan bir poz veya duruş halinde ya da uygunsuz bir kılıkta gösterilmesi,
- d) Çocuğun tam olarak üzerini giyinmiş vaziyette mi gösterildiği yoksa kısmen giyimli ya da tamamıyla çıplak olup olmadığı,
- e) Çocuğun görsel olarak resmediliş şeklinin, cinsel açıdan uyarıma neden olan bir davranış içerip içermediği ya da çocuğun gösteriliş tarzının cinsel faaliyet içerisine girmeye istekli bir durum ima edip etmediği,
- f) Çocuğun gösteriliş şeklinde, izleyenin cinsel bir tepki vermesinin amaçlanmış olup olmadığı,

Çocuk pornografisi içerikli olabileceğinden şüphelenilen görüntülerin değerlendirilmesinde bu kriterlerin geniş şekilde yorumlanması gerekir. 18 yaş ve üzerinde olması rağmen özellikle çocuk görünümü verilerek pornografik materyallerde kullanılan görüntüler için de aynı değerlendirme yapılmalıdır. Örnek olarak, At kuyruğu yapılmış, renkli tokalı, kordelalı saçlarıyla, çocuk kıyafeti giydirilmiş şekilde, çocuk makyajıyla, çocuk sesiyle ve elinde lolipop yalayan 18 yaşındaki bir kızı içeren pornografik görüntüler de bu kapsamda yer almaktadır.

Pedofiller bugün karşı karşıya olduğumuz çocuk pornografisinin en büyük tüketicisi konumunda bulunmaktadır. Pek tabii ki çocuk pornografisini satın alan ve tüketen yalnızca pedofiller değildir. Kimi zaman toplumdaki yetişkin kişilerle olağan şekilde cinsel ilişki yaşayan kişiler de çocuk pornografisi içeriğine erişebilmektedirler. Ancak bu kişiler gerçekte çocuk pornografisine devamlı bir ilgi duymayıp çoğu zaman kendilerine gelen bir e-mail, link, reklam vb yollarla bu içeriğe yönlendirilmekte veya anlık olarak meraklarını uyandırdığı için çocuk pornografisi içerikli bir sayfaya geçici bir süre için de olsa bakabilmektedirler. Pek tabii ki, bu durum, o kişilerin pedofil oldukları anlamına gelmemektedir.

İnternet ve Çocuk Pornografisi

İnternetle birlikte her türlü yazılı, işitsel ve görsel içeriğe erişim sağlayabilme veya paylaşabilme mümkün hale gelmiş ve buna bağlı olarak, internet üzerinden pornografiye erişim, pornografik içeriğin paylaşımı ve aktarılabilmesi kolaylaşmıştır. Dijital teknoloji sayesinde pornografik içerik kolay ve hızlı şekilde çoğaltılabilir hale gelmiş ve pornografik materyaller herhangi bir kişi tarafından dahi kolaylıkla üretilebilir ve dağıtılabilir hale gelmiştir. “Son 15 yıldır, internetin hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmasıyla birlikte, pornografi de giderek video kasetlerden, dergilerden ve fotoğraflardan bir çok çeşitli elektronik formata dönüşmüş durumdadır. Günümüzde, her tüm film veya resim, masaüstü veya dizüstü bilgisayarlardan ya da tablet bilgisayarlarından(iPAD) ya da cep telefonlarından görüntülenebilir hale

gelmiştir. Çocuk pornografisinin de benzer bir dönüşüm göstermesine şaşırılmamalıdır.” (Temporini, 2012:821)

İnternetin işleyiş ve altyapısı göz önüne alındığında bir çok suçta ve çocuk pornografisinde bir ortam olarak kullanılmasının nedenleri olduğu görülebilir. Bunlardan bazıları şu şekilde belirtilebilir;

- Kişinin kimliği kolaylıkla gizlenebilmekte, kimlerin bu suçu işlediğinin tespiti çoğu zaman mümkün olamamaktadır.
- Materyalin üretim ve dağıtımını kolaylaşmaktadır.
- Çok sayıda ve çeşitli kullanıcının isteğine uygun tipteki içeriğe ulaşım imkanı sağlamaktadır.
- Görüntü ve resimleri yayımlayan sunucu bilgisayarlar ve siteler, dünyanın başka bir noktasında bulunabilmektedir. Özellikle bu durumlarda soruşturmacılar etkin olarak mücadele verememekte ve kimi zaman da suçu işleyenler herhangi bir takibata uğramamaktadırlar.
- Hukuki anlamda ülkeler arası yasalar birbirinden farklıdır ve her ülke, durumu kendi yasalarına göre ele almaktadır.
- Çocuk pornografisiyle mücadele konusunda, bütün devletler aynı hassasiyeti göstermemekte, hatta bazılarında çocuklarla seks bir sektör olarak dahi görülmektedir. Örnek, Tayland, Jamaika, Kostarika, Filipinler.

Ankara Kriminal Polis laboratuvarına çocuk pornografisi vakalarına ilişkin incelemelerde görülmektedir ki, internet üzerinde çocuk pornografisine ulaşmak için aşağıdaki dijital ortamlar sıklıkla kullanılmaktadır:

- a) İnternette yer alan çocuk pornografisi materyali paylaşılan forumlar ve gruplar, Örnek, “boylovers”
- b) E-mail ve haber grupları,
- c) İnternete bağlı bilgisayarlar arası birebir (peer-to-peer) dosya paylaşımı sağlayan programlar. Örnek, “emule”.
- d) Çocuk modellerin yer aldığı internet siteleri,
- e) İnternet üzerinde çocukların yer aldığı sohbet odaları,
- f) Görüntülü iletişim sağlayan programlar Örnek, “Skype”, “Microsoft Live Messenger”,
- g) İnternet üzerinde özel üyelik gerektiren diğer gruplar,
- i) İnternet üzerinde dosya depolama imkanı veren ücretsiz siteler

Çocuk Pornografisi Materyalleri

Günlük yaşamda, pedofillerin cinsel dürtülerine hitap eden materyal, sanıldığından çok daha fazladır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- Çocukların özellikle pedofiller için hazırlanmış doğrudan cinsel faaliyet halindeki resim veya görüntüleri,
- Başka amaçlar için hazırlanmış olmakla birlikte, çocukların üzerlerinde bir kıyafet olmayan görüntülerini içeren diğer materyaller. **Örnek**, iç giyim katalogları, çocuk mayo-bikini katalogları, bir kumsalda ya da yüzme havuzunda eğlenen çocukların resim veya görüntüleri, spor antrenmanlarındaki çocukların resim veya görüntüleri,
- İnternet üzerinde bulunan ve çocukların evde banyoda veya banyo sonrasında iç çamaşırlarıyla veya hiç giysi olmaksızın aile üyeleri tarafından çekilmiş ve aile, arkadaşlar ve akrabalar arasında paylaşılmak üzere konulmuş günlük resim veya görüntüler,
- Çocukların yer aldığı bazı televizyon reklamları. **Örnek**, çocuk bezi reklâmları,
- İnternet üzerinde çocuk mankenlerin yer aldığı sitelerdeki görüntüler,

Bu ortamlar çocuk pornografisi içerikli materyallerin paylaşılması ve dağıtılmasına imkan sağladığı gibi çocuk pornografisi içerikli materyallerin oluşturulması için de kullanılabilir. Örnek olarak, çocuklarla internet üzerinden yapılan görüntülü görüşmelerde, çocuğu yönlendirerek ve haberi olmadan görüntü kaydı yapmak suretiyle cinsel içerikli görüntülerin oluşturulabildiği görülmektedir.

Diğer yandan, günlük yaşamda, çocukların bulunduğu ve diğer bireyler için hiçbir cinsel uyarıcı içermeyen bir gerçek ortam, bir pedofil için iyi bir ortam olabilir. Örnek, havuzda yüzen çocuklar.

Çocuk pornografisi üretiminde kullanılan çocuklar, genellikle çocuğun yakın çevresinde bulunan ve bir şekilde çocuğun vesayetini elinde bulunduran bir kişi tarafından kullanılmaktadır(Ecpat, 2006:7). Buna ilave olarak sokaklarda yaşayan çocuklar da çocuk pornografisinde kullanılabilirler. Diğer bir mağdur çocuk grubu ise kontrolsüz internet erişimi olan ve bilinçsiz veya ilgisiz ailede bulunan çocuklardır. Kimi zaman, bu çocuklar internet üzerinde pedofillerce görüntülü sohbet programları üzerinden kandırılarak farkında olmadan cinsel içerikli görüntülü materyallerin oluşturulmasında kullanılabilirler.

Ankara Kriminal Polis laboratuvarında çocuk pornografisi vakaları kapsamında yapılan incelemelerde tespit edilen içerik göz önüne alındığında, çocuk pornografisinde diğer bir materyal çeşidinin de animasyon ve çizgi film formatında yapılan çocuk pornografisi olduğu görülmektedir. Gerçek bir çocuğu içermeyen, tamamen sanal olarak dijital ortamda oluşturulmuş, animasyon yada çizgi film olarak yapılmış bu tip pornografik materyallere de sıklıkla rastlanmaktadır.

Çocuk Pornografi Suçlarında Delillendirmeye Yönelik Laboratuvar İncelemesi

Türk Ceza Kanunu(T.C.K) 226. madde de, 18 yaş altındaki kişilerin (küçüklerin) cinsel faaliyet içerisinde bulunduğu görüntüleri üretmek, bulundurmak ve dağıtmak suç sayılmıştır.

İçerisinde küçüklerin bulunduğu şüphesi ile incelenen bir pornografik materyalin gerçekten çocuk pornografisi olup olmadığını belirleyen en önemli husus, görüntülerdeki kişinin, yaş itibariyle gerçekten çocuk olup olmadığıdır. Bir pornografik materyaldeki kişinin gerçekten 18 yaşının altında olduğu ve özellikle de 15-16-17-18 yaşlarından herhangi birinde olabilme şüphesi var ise kişinin gerçekten yetişkin mi yoksa çocuk mu olduğunun ekrana bakarak kesin olarak anlaşılması mümkün değildir. Çünkü insanlar, bir kişinin yalnızca görüntüsüne bakarak yaptıkları yaş tahminlerinde, kişinin gerçek yaşından çok farklı yaş tahminlerinde bulunabilmektedirler.

Çocuk pornografisinin incelenmesi süreci ile ilgili diğer bir husus da, bir dijital depolama cihazının (hard disk, disket, CD vs) incelenmesi sürecinde, cihaz içerisinde bulunan ve çocuk pornografi olduğu görülen sayıca 1-2'yi geçmeyen resmin bulunması veya internet sayfalarının açılmasını sağlayan programların adres kısmında çocuk pornografisi içerikli bir sayfaya ait olan bir link bulunması durumlarında nasıl hareket edileceğidir. Bu durumlarda acaba kişinin çocuk pornografisini bilerek ve isteyerek bulundurduğu veya erişim sağladığı yargısına varmak doğru olacak mıdır? Pek tabii ki söz konusu içerik bir resim de olsa, tek bir link de olsa inceleme sonucu düzenlenecek raporda sunulacaktır ancak yalnızca söz konusu bir resme veya bir linke dayanarak kişinin doğrudan, bilerek ve isteyerek çocuk pornografisine girdiği veya bulundurduğu sonucuna varılması yanlış olacaktır.

Kimi zaman internet kullanıcıları, virüsler, reklam yazılımları, bir web sayfası içerisine gömülmüş gizli linkler, aldatıcı butonlar, kandırmaya yönelik mesajlar vb bir çok şekilde, pornografik sitelere veya sayfalara yönlendirilebilmektedirler. Kimi zaman bu siteler içerisinde çocuk pornografisi içeriği de yer almakta ve o sayfanın açılmasıyla birlikte bilgisayar hard diskinde o sayfalardan bazı metin veya resimler kalabilmektedir.

Kimi zaman da kullanıcı gerçekten yasal olan yetişkin pornografisi içerikli sitelere bilerek ve isteyerek erişmiş ancak bu siteleri ziyareti esnasında, kendi isteği dışında çocuk pornografisi içerikli başka bir siteye de yönlendirilmiş olabilir. Bu gibi durumlarda, kullanıcı söz konusu sayfadan hemen çıksa dahi, o sayfalardan da bir takım metin, resim veya linkler, hala bilgisayarda kalmaya devam etmektedir. Hatta eğer ki kullanıcı bilgisayar konusunda yetkin ise ve bu kalıntıları kendi kişisel gayretiyle bulup tek tek silmiş olsa dahi, yine de bunlar kriminal incelemeciler tarafından geri getirilebilmektedir.

Görüldüğü gibi yukarıdaki durumların hepsi ihtimal dahilinde gerçekleşebilecek olaylardır. Bu gibi durumlarda, söz konusu materyalin bulunduğu bilgisayarın sahibi gerçekte ne bir pedofildir ne de çocuk pornografisiyle ilgili bir takım küçük resim veya linklerin bilgisayarında kaldığının farkındadır. Bu gibi durumlarda, bilgisayarın kullanıcılarının doğrudan çocuk pornografisi bulundurduğu veya paylaştığı

kanaatine varmaktan ziyade bu yönde diğer destekleyici unsurların mevcut olup olmadığına bakmak gerekir.

Destekleyici unsurlara aşağıdaki gibi örnekler verilebilir:

a) Bilgisayarda, çocuk pornografisi içerikli çok sayıda resim, video, link, forum üyeliği vb kaydın bulunması,

b) Söz konusu materyalin, bilgisayarın programlarının olağan çalışması gereği internetten gelmiş olabilecek konumlarda değil de, kullanıcının müdahalesini gerektirecek şekilde varsayılan alanlar dışında bulunuyor olması,

Örnek, Pornografik görüntülerin “Geçici İnternet Dosyaları” klasörü değil de, masaüstünde kullanıcın kendisinin oluşturup isim verdiği bir klasör içerisinde muhafaza ediliyor olması,

c) Materyalin sadece internetteki bir siteyi ziyaret etme sırasında bilgisayara kopyalanma imkanı bulunmayıp, dosyanın kopyalanması için özel bir çabayı gerektirecek nitelikte olması, Örnek; 500 MB büyüklüğünde bir video dosyası,

d) Dosyaların bilgisayar haricindeki CD, USB bellek ve hafıza kartı gibi dış ortamlara alınmış olması,

e) Görüntülerin şifrelenmiş, gizlenmiş, ziplenmiş vb dosyalar şeklinde başkalarından gizlenecek şekilde korunmuş olması.

Yukarıdaki gibi destekleyici mahiyetteki bulguların mevcut olduğu durumlarda, çocuk pornografisi bulundurma eyleminin bilerek ve isteyerek bulundurduğu yönünde daha güçlü bir kanaate varılabilir. Delil tespiti ve incelemesi yapan bilirkişi veya uzmanın, bu hususları da göz önünde bulundurması ve bilirkişi olarak sunduğu rapordaki kanaatini, bu gibi somut verilere dayandırması gerekir. Aksi takdirde, sırf birkaç link veya resmin, internetten gelen içerik için bilgisayardaki varsayılan olan alanda bulunuyor olmasına dayanarak, yanlış bir yargıya varılması, kişilerin yaşamlarının karartılması ve kişilerin suçsuz yere hukuki ve sosyal açıdan ağır yaptırımlara maruz kalması gibi hatalara neden olunabilir.

Çocuk Pornografisi Suçları Bağlamında Görüntülerden Yaş Tahmini

Genel olarak yargı makamları tarafından istenilen yaş tahmini talepleri, dünyanın çeşitli bölgelerinde cezai sorumluluk ve hukuki açıdan önem taşıyan yaşlarda ve özellikle 12, 13, 15, 18 yaş gibi yaşlarda yoğunlaşmaktadır. İnternette pornografiye erişimin kolaylaşmasıyla birlikte, ülkelere göre çeşitli farklılıklar olsa da, çocukların yer alıyor olduğundan şüphelenilen pornografik görüntülerde bulunan kişilerin 18 yaş altında olup olmadıklarının belirlenmesi en önemli konulardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. (Wells vd, 2007).

Mevcut durumda, dijital ortamdaki görüntülerden yaş tayini, yeni bir ihtiyaç olduğundan ve henüz böyle bir tespiti yapabilen herhangi bir cihaz mevcut olmadığından ve en önemlisi de, incelenecek olan pornografik görüntülerdeki kişiler fiziksel olarak uzmanın yanında olmadığına, suç ve suçlunun tespit ve ispatını sağlaması gereken soruşturmacılar ve hukukçular, bu gibi görüntülerdeki kişinin yaşının tespiti için bilirkişilerin görüşlerine başvurmaktadır. Bununla birlikte, mevcut durumda, çocuk pornografisi suçlarıyla ilgili olarak ağırlıklı olarak polis, jandarma veya bilişimcilerden seçilen bilirkişilerce, bu tip görüntüler üzerinden yapılan yaş tespitleri, yalnızca görüntülere bakarak ve herhangi bir yönteme dayanmayan subjektif ve kişisel yorumlardan öteye gidememekte ve yaş tayin kararları tartışmalı hale gelmektedir.

Gerçek yaşamda, yaş tespiti için çeşitli bilimsel yöntemler kullanılmakta olup genel olarak gerçek yaşamda bir kişinin yaş tespitinde somut göstergelere dayandırılmaktadır. Ancak çocuk pornografisi suçlarında ele geçen dijital görüntülerde yer alan ve 18 yaş altında olduğundan şüphelenilen kişilerin yaş tespitinde, gerçek yaşamdaki yaş tespitlerinin uygulanmasının ne derece mümkün olup olmadığının anlaşılması için mevcut durumdaki yaş tespit yöntemlerinin ele alınması gerekmektedir.

Fiziki Yaş Tespiti Yöntemleri:

İnsanın yaşı, tıpkı cinsiyet, boy, vücut ağırlığı, saç, cilt, göz rengi, parmak izi, kemik ve dişler gibi bireyin tıbbi kimliğini oluşturan fiziksel yapılardan biridir. (Isır vd, 2004:75)

Gerçek yaşamda, yaş tayininde en sık olarak radyolojik ve morfolojik yöntemler kullanılmaktadır (Isır, 2009:114). Radyolojik yöntem röntgen ışınlarıyla kemiklerin filminin çekilmesiyle yaş tespiti yapılmasını sağlarken, morfolojik yöntem ileri düzeyde bozulmuş vücut kalıntılarından yaş tespiti yapılmasına çalışır.

Kemik Yaşına Dayalı Yaş Tespiti:

Kemik yaşı, standartların oluşturulduğu çocukların belirli bir derecede iskelet gelişimini genellikle yakaladıkları kronolojik yaş olarak tarif edilebilir (Isır, 2009:116). Kemiklerden yaş tespiti, vücudun belli kemiklerinin röntgen tetkikleri ile yapılır. Oldukça doğru sonuçlar verir. (Isır, 2009:116). Başka bir deyişle, röntgenografik olarak gözlemlenen kemik gelişiminin o düzeyin genellikle kazanıldığı kronolojik yaş olarak belirtilmesidir

Büyüme ve gelişmenin değerlendirilmesinde kullanılan en iyi ölçütlerden birisi, kemiklerin olgunluk derecesinin saptanmasıdır. Kemik matürasyonunu izlemek ve adli tıp konularına çözüm getirme noktasında, pediatrik endokrinoloji, ortopedi, adli tıp ve antropoloji gibi bilim dallarında kemik yaşı tespitinin önemi büyüktür (Işık vd, 1985:7).

Ülkemizde kemik yaşı tespitini adli tıp hekimleri, radyologlar ve diş hekimleri yapmaktadır. Kemik yaşı uygulaması için kişinin gerçek yaşını tespit etmek amacıyla el, bilek, dirsek, omuz, boyun, göğüs ve leğen kemiklerinin filmi çekilir. Buralarda bulunan kemikleşme noktalarına bakılarak büyümenin tamamlanıp tamamlanmadığı tespit edilir. (Isır, 2004:117).

Bu yöntem, yaş tayini yapılacak kişinin uzmanın yanında bulunmasını gerektirmekte olup, yöntemin dijital ortamdaki görüntülere uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Ciltteki ve yüzdeki Değişikliklerden Yaş Tespiti:

Yüzdeki büyüme etkileri, esas olarak kemik hareketleri ve büyüme ile ve de deriyle alakalı deformasyonlarla ilişkilendirilir, ki bunlar da kırışıklıklar ve kas gücünün azalmasına bağlanır (Rhodes, 2009:1). Genelde kemik büyümesi çocuklukta gerçekleşirken, yetişkinlik yaşlarında yaşla alakalı en yoğun deformasyonlar, doku değişikliklerine bağlantılıdır. Yaşla ilgili özelliklerin yüzde gözlenmesi insanlara birbirlerinin yüzlerine bakarak yaşlarını tahmin etme imkanı sunar. Ancak insanların yaş tespitlerinde pek de o kadar doğru tespitlerde bulunamadığı bu nedenle yüzden otomatik yaş tespiti metodları geliştirmenin cazip bir yön olacağı sonucuna varılmıştır. (Rhodes, 2009:1). Ciltteki kırışıklıklar, cildin rengi, görünümü vb özelliklerden yola çıkılarak da yaş tayini yapılabilmektedir (Lobo vd, 1998).

Araştırmalara göre, çocukların resimlerinden yapılan yaş tahmini, büyüklerin resimlerine bakılarak yapılan yaş tahminlerinden daha isabetli sonuçlar vermektedir. İleri yaştaki yetişkinlerdeki yüz kırışıklıkları yetişkinlerdeki yüz kırışıklıklarından daha çoktur ve belirgindir (W. B. Horng, 2001:183). Yüzdeki yaş değişimleri, kemik hareketleri, olgunlaşma ve ciltteki deformasyonlarla kendini gösterir. Yetişkinlerin yaş değişimleri ise kasların gücündeki azalma ile ilgilidir. 30-40'lı yaşlardan sonra da kırışıklıklar başlamaktadır. Ancak dijital ortamdaki pornografik görüntülerin birçoğundaki şahısların yüzleri, ya hiç görünmemektedir ya da yüzlerini net gösterecek şekilde kayıt yapılmamıştır. Ayrıca makyaj, saç yapımı, ışık ve ilave yanıtıcı unsurlar mevcuttur. Yüzden yaş tespiti yapılabilmesi için yüzün yakından çekilmiş olması ve yüzdeki oransal açıdan önemi olan alanların net çekilmiş olması gerekir. Bu yöntem, yaş tayini yapılacak kişinin uzmanın yanında bulunmasını gerektirmekte olup, yöntemin dijital ortamdaki görüntülere uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Büyüme-Gelişme ve Ergenlik Göstergelerine Dayalı Yaş Tespiti:

Büyüme, vücut hacminin ve kitlesinin artmasını, gelişme (olgunlaşma) ise biyolojik işlevlerin kazanılmasını ifade eder (Saka, 1989). Özellikle büyüme ve gelişme konusunda mevcut olan antropometrik ölçümler bu konuda iyi bir referans olmaktadır.

İnsanda büyüme ve gelişme özellikleri, çok çeşitli aşamalardan geçer ve normal şartlarda somut göstergelerle birlikte vücudumuzda meydana gelen fiziksel değişimlerle ilerleme gösterir. Özellikle,

ergenlik ve sonrasında bedenimizde görünür şekilde meydana gelen fiziksel değişimler, kişinin hangi yaşta ya da yaş aralığında bulunabileceği konusunda önemli deliller sunmaktadır. Örnek; adolesanlık sürecindeki bir kişinin yüzünde şekil ve büyüklük değişimleri gerçekleşir; özellikle alın, çene, burun büyür (Darwis vd., 2003).

İnsanda doğum sonrası(postnatal) büyüme uzun bir dönemdir ve 5 safhaya ayrılarak incelenmektedir.

Tablo 1: Doğum sonrası büyüme-gelişme aşamaları ve yaklaşık olarak karşılık geldiği yaşlar

Dönem	Yaş aralığı
Bebeklik dönemi	0 ila 2,5-3 yaş
Çocukluk dönemi	2,5 ila 6-7 yaş
Juvenil dönemi	Kızlar 7 ila 10; Erkekler 7 ila 12 yaş
Adölesan dönemi	Püberte ile başlar, pübertenin başlangıcından itibaren 5 ila 10 yıl sürebilir. (Genellikle kızlarda 10-16; erkeklerde 12-18 yaş arası dönemdir)
Yetişkinlik dönemi	İskelet gelişiminin durmasıyla başlar yaşlılığa kadar devam eder

Çocuk pornografisi vakalarında yaş tespiti açısından bakıldığında bu dönemlerden özellikle adolesan dönem önem arz etmektedir. Çünkü laboratuvar incelemelerinde görülmektedir ki pornografik görüntülerde yaşı bilinmeyen ve çocuk olabileceğinden şüphelenilen kişiler adolesan dönemde kişiler olmaktadır. Bu nedenle adolesan dönemdeki büyüme gelişme sürecini kısaca ele almakta fayda vardır:

İnsanda adölesan dönem, ergenlik (puberte) başlangıcı ile başlar. Bu dönemde cinsel olgunlukta gözle görülen bazı değişimler olur ve pubik kılların yoğunluğunun artışı gözlenir. Ergenliğin ortaya çıkış zamanı, büyümenin hızının seyrinin en üst seviyeye ulaştığı zamana rastlar. Yetişkinlik öncesinde adölesan dönem sonra erer ve büyüme atılımı tamamlanır, yetişkin boyunu kazanır, dental olgunluk (eğer mevcutsa üçüncü molarlar çıkar) tamamlanır ve tamamen seksüel olgunluğun davranışları sergilenmeye başlar.

Erkeklerde büyüme gelişme aşamaları ve göstergeleri:

- Genital organlarda büyüme,

- Püvik kıllanma ve vücudun diğer bölgelerinde kıllanma,
- Ses değişimi,
- Boşalma (Ejakülasyon),
- Koltuk altı(Aksiler) kıllanma,
- Sakal ve bıyık oluşumu (yüzde kıllanma) şeklinde sıralanabilir.

Genel olarak, erkeklerde aksiler kıllanma erkeklerde pübarştan ortalama 1,5 yıl sonra başlar. 1 yıl sonra, yüzdeki kıllar üst dudağın köşelerinde büyümeye başlar ve 2 yıl sonra üst dudağın tamamına yayılır ve kısmen çeneye kısmen de yanaklarda büyümeye başlar. (Borer, 2003:151).

Ergenlik dönemiyle birlikte başlayan ve yetişkinliğe kadar dönemde vücutta görünür şekilde meydana gelen değişimlerden püvik kıllanma, meme gelişimi ve genital organların gelişim aşamaları sistematik bir şekilde Tanner tarafından ortaya konulmuştur. Tanner, çocuklarda cinsel olgunlaşmayı ve ergenlik döneminden itibaren vücutta meydana gelen değişimleri tanımlayıp tespit etmek amacıyla çocuklardaki cinsel gelişme ve olgulaşma sürecini 5 aşamada ifade etmiş ve doktorlara büyüme gelişmede belirli bir sırayı takip eden bir araç sağlamıştır. Tanner aşamaları, kızlarda püvik kıllanma ile meme gelişiminin, erkeklerde ise genital organların(penis ve testisler) olgunlaşma derecesi ve püvik kıllanmanın görsel değerlendirmesine dayalıdır.

Tanner aşamaları olarak bilinen ve tipik bir büyüme-gelişme gerçekleştiğinde görülen bu aşamalar aşağıda verilmiştir. (Murphy, 2011).

Erkeklerde püvik kıllanma aşamaları (Tanner aşamaları):

1. aşama: Püvik kıllanma yoktur.
2. aşama: Penis tabanında seyrek, düz veya hafif kıvrık, açık renkte kıllar vardır.
3. aşama: Kıllar, leğen çatısı (pubis) bölgesine yayılır, daha koyu renkte, daha sık ve kıvrıktır.
4. aşama: Erişkin tipi kıllanmaya yakındır, kıllar bacağıın iç kısmına atlamamıştır.
5. aşama: Erişkin tipi kıllanmadır. 4. aşamadaki bulgulara ilave olarak kıllar bacağıın iç kısmına da yayılmıştır.

Penis ve testislerin gelişimi aşamaları (Tanner aşamaları):

1. aşama: Penis, erbezleri torbası (skrotum) ve testislerde büyüme başlamamıştır.
2. aşama: Skrotum ve testislerde büyüme başlar. Skrotum'un cilt rengi koyulaşır. Peniste henüz büyüme yoktur.
3. aşama: Penis uzamaya ve kalınlaşmaya başlar, skrotum ve testisler büyümeye devam eder.
4. aşama: Glansın büyümesi ve kalınlaşması ile penisin büyüklüğü artar, skrotum cildi daha da koyulaşır.
5. aşama: Testisler, skrotum ve penis erişkin erkek boyutundadır.

Kızlarda cinsel gelişim aşamaları ve göstergeleri:

- Genital organlarda büyüme: Yumurtalık, uterus, vajina ve labialar büyür, olgunlaşır.
- Meme gelişimi (telarş): göğüsler büyür, belirginleşir, yuvarlaklaşır, yağlanır.
- Pubik kıllanma (pubarş): Genital bölgede kıllanma görülür.
- Aksiller kıllanma
- İlk adet kanaması (menarş) başlar (Brown, 2013).

Meme gelişiminin aşamaları (Tanner aşamaları):

1. aşama: Meme gelişimi başlamamıştır.
2. aşama: Areola altında tomurcuklanma şeklinde büyüme başlar.
3. aşama: Areola ve meme dokusu büyür.
4. aşama: Areola ve meme başı, meme dokusunun üzerinde ikinci bir çıkıntı oluşturur.
5. aşama: Meme dokusu daha büyümüştür, areola geriye çekilir, meme kitlesine katılır, sadece meme başı çıkıntı oluşturur.

Kızlarda pubik kıllanmanın aşamaları (Tanner aşamaları):

1. aşama: Kıllanma yoktur.
2. aşama: Labialar üzerinde, seyrek, düz veya hafif kıvrık, hafif pigmente kıllar vardır.
3. aşama: Labialar üzerinden biraz daha 'mons pubis'e doğru ve orta hatta yayılmıştır, kıllar daha koyu renkte, daha sık ve kıvrıktır.
4. aşama: Erişkin tipi kıllanmaya yakındır, ters bir üçgen alana yayılmıştır, üçgenin tabanını 'mons pubis' üzerinde yatay bir hat meydana getirir, kıllar bacakların iç kısmına atlamamıştır.
5. aşama: Erişkin tipi kıllanmadır, 4. aşamadaki bulgulara ilave olarak kıllar bacakların iç kısmına da yayılmıştır.

Kişinin ergenlik çağının başlangıcı sonrasında olduğunu gösteren ve yaş tespiti konusunda en çok somut göstergenin yer aldığı dönem puberte dönemidir. Pubertenin başlangıcı biyolojik yaşları itibariyle kızlarda yaklaşık 11, erkeklerde ise 13 yaşlarında meydana gelmektedir (Tanner, 1975:50). Bununla birlikte beslenme, genetik yapı, iklim gibi nedenlerle, pubertenin başlangıcı bu yaşların birkaç yıl öncesi ve sonrasında da gerçekleşebilmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, örnek olarak pubik kıllanmanın bacakların iç kısımlarda da yer aldığı ve diğer ergenlik sonrası göstergelerin mevcut olduğu açıkça görülen bir pornografik görüntüdeki bir erkek şahsın 16 ve üzeri yaşlarda olabileceği değerlendirilebilir.

Gözdeki Değişikliklerden Yaş Tespiti:

Bu yöntem, yarım yüzyıl önce atmosferde gerçekleştirilen nükleer silah testlerinin beklenmedik bir yan ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Patlamaların ürettiği karbon izotopu gözlerde kalmış durumdadır

ve yıldan yıla azalmaktadır. Bu sayede göz merceğine bakarak karbon ölçümü yapılmak suretiyle kurbanın yaşının tanımlanmasında yardımcı olmaktadır. Göz merceğindeki karbon izotopu (C-14) miktarı ile yapılan ölçüm, adli tıpçılar için kişinin yaşını yüksek doğrulukta verebilmektedir(Lynnerup vd, 2008).

Gözden yararlanarak yaş tayini yapılması uygulamasına diğer bir örnek ise Japonya'da geliştirilmekte olan sigara otomatlarıdır. Bu makineler, yaşı küçük olanların sigara almasını önlemek amacıyla satıştan önce müşterinin yaşını belirleyecek şekilde tasarlanmaktadır. Fujitaka şirketinin makinelere yerleştirdiği dijital kamera sayesinde, müşterilerin yüzündeki, özellikle göz çevresindeki kırışıklıklar, kemik yapısı ve deride sarkmalar incelendikten sonra yaşın tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Ancak bu sistemin dezavantajı, Japonya, Kore gibi birkaç ülkedeki insanların büyüme ve gelişme özelliklerini değerlendirebilmesidir. Mevcut haliyle sistem, dünya üzerindeki tüm topluları değerlendirebilecek durumda değildir.

Bu yöntem, yaş tayini yapılacak kişinin uzmanın yanında bulunmasını gerektirmekte olup, yöntemin dijital ortamdaki görüntülere uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Dişlerin Durumuna Bağlı Yaş Tespiti:

Çocuklarda dişlerden yaş tayini zor değildir. Çocukların süt dişlerinin sürme ve dökülme zamanlarına göre yaş tespiti yapılmaktadır. Dişlerden yararlanarak, yaş tayini yapılması, görüntü analiz sistemi yardımıyla, kök şeffaflığının hesaplanmasında uygulanan uzunluk ve alan ölçümü tekniklerinin yaş tespitinde kullanılabilirliğinin karşılaştırılmasıdır (Sağlam, 2006:47). Özellikle diş eğikliği ve çene bozukluklarını inceleyen ortodontistler bu yöntemden yararlanmaktadır. Yaş tahmini ortodontik tedavilerde de kullanılmakta ve çocukların gerçek yaşını belirleyerek tedavinin zamanlamasının doğru yapılması amaçlanmaktadır. Bu yöntem, yaş tayini yapılacak kişinin uzmanın yanında bulunmasını gerektirmekte olup, yöntemin dijital ortamdaki görüntülere uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Bilgisayar Programıyla Yaş Tespiti:

Bir kişinin yüzünün yakından ve yüksek çözünürlükte fotoğrafının çekilerek ve sonrasında yazılımsal algoritmalarla geçirmek suretiyle yaş tespitinin yapılmasına yönelik bilimsel araştırmalar devam etmektedir. Mevcut durum itibarıyla, bu yöntemin çocuk pornografisi görüntülerindeki delillendirme için güvenilir sonuçlar veremediği görülmektedir. Buna karşılık, bu yönde araştırmaların devam edilmesinin ilerleyen yıllarda daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Bu yöntem, henüz gerçek yaşamda çocuk pornografisi incelemelerinde kullanılacak düzeyde olmadığı gibi yaş tespiti yapılacak kişinin yüzünün çok yakından ve çok net bir fotoğrafının çekilmesini gerektirdiğinden böyle bir fotoğrafın çekilebilmesi için de yaş tespiti yapılacak kişinin orada bulunması gerekmektedir. Oysaki çocuk pornografisi suçlarına ilişkin olarak incelenen görüntülerde kişinin yüzü, kimi zaman kısmen görünebilmekte, kimi zaman da ışık, çekim açısı gibi teknik nedenlerle net olarak görünememekte, kimi zaman da özellikle hiç gösterilmemektedir. Bu nedenle yazılımsal yaş tespit yöntemi de çocuk pornografisi suçlarında yaş tespiti için kullanılabilir bir yöntem değildir (Murphy, 2011).

Görüldüğü gibi, mevcut durumda yaş tayini için yukarıda belirtilen yöntemlerin “büyüme gelişme göstergelerine dayalı yaş tespit” yöntemi dışındakilerin hepsi, yaş tayini yapılacak kişinin, fiziksel olarak uzmanın yanında olmasını ve kişinin vücudu üzerinde bir takım ölçümler ve işlemler yapılmasını gerektirmektedir. Oysa ki, çocuk pornografisi suçlarına ilişkin olarak ele geçirilen ve incelemeye tabi tutulan görüntülerdeki kişiler gerçekte elimizde mevcut değildir.

Diğer yandan, çocuk pornografisi olaylarında delillendirme için üzerinde çalışabilecek olan tek şey ekrandaki bir resim veya video görüntüsüdür. Bu nedenle görüntülerden kişilerin kemik, diş, göz veya cildi üzerinde inceleme yapmak veya kemik gelişimlerini analiz etme imkanı bulunmamaktadır.

Sonuç

Bu çalışmada belirtilen ve gerçek yaşamda kullanılan yaş tespit yöntemlerinin, dijital ortamdaki pornografik görüntülerdeki kişilerin yaş tespiti için de uygulanıp uygulanamayacağı veya hangilerinin uygulanabileceği konusunda ulaşılan sonuçları aşağıdaki tabloda ifade etmek mümkündür.

Tablo 2: Yaş tayini yöntemleri ve bu yöntemlerin görüntülerdeki kişilerin yaş tespitinde kullanılabilir olup olmadığı.

Gerçek yaşamdaki yaş tespit yöntemleri	Pornografik görüntülerden yaş tespiti için uygulanabilirliği
Kemiklerin gelişme durumuna dayalı yaş tespiti	Uygulanamaz
Ciltteki değişikliklere dayalı yaş tespiti	Uygulanamaz

Büyüme gelişme göstergelerine dayalı yaş tespiti	Uygulanabilir
Gözdeki değişikliklere dayalı yaş tespiti	Uygulanamaz
Dişlerdeki değişikliklere dayalı yaş tespiti	Uygulanamaz
Bilgisayar programıyla yaş tespiti	Uygulanamaz

Ayrıca, gerçek yaşamda kullanılan yaş tespit yöntemleri ve bunların dijital ortamdaki pornografik görüntülerde yer alan ve 18 yaşının altında olabileceğinden şüphelenilen kişilerin yaş tespiti sürecine uygulanabilirliği açısından ulaşılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Sadece ekrana bakarak pornografik görüntüdeki bir kişinin yaşının tespit edilmesi doğru bir tespit olmayıp, subjektif bir yorumdan öteye geçememektedir. Çünkü insanlar bir kişinin yalnızca resmine bakarak yaptığı yaş tahminlerinde yanılabilir. b) Çocuk pornografisi suçlarının soruşturulmasında ve delillendirilmesinde, pornografik görüntüde yer alan ve 15-16-17-18 yaşlarından herhangi birinde olma ihtimalinin söz konusu olduğu bir kişinin yaş tespiti süreci çok daha zor ve önemli olmaktadır. Çünkü kişinin 18 yaşında olduğu, diğer bir ifadeyle çocuk olmadığı değerlendirilir ise şüpheli serbest kalacak, 17 yaşında olduğu değerlendirilir ise şüpheli kişi, çocuk pornografisi bulundurmaktan cezalandırılacaktır. Yargının verdiği ceza haricinde ayrıca toplumda da sosyal açıdan da son derece ciddi ağır sosyal ve psikolojik yaptırımlara maruz kalabilecektir. Bu kadar dar bir yaş aralığında ve yanılma payının yüksek olduğu bir durumda, somut göstergelere dayandırılmadığı sürece pornografik görüntüdeki kişinin çocuk olduğu tespitinde bulunmaktan kaçınmak doğru olacaktır.
- c) Diğer yaş tespit yöntemleriyle karşılaştırıldığında, “Büyüme gelişme özelliklerine dayalı yaş tespit yöntemi” çocuk pornografisi görüntülerindeki kişilerin yaş tespiti açısından avantajlar sağlamaktadır.
 - Büyüme gelişme özelliklerine dayalı yaş tespit yöntemi” diğer yaş tespiti yöntemlerinde olduğu gibi yaş tespiti yapılacak kişinin fiziksel olarak orada bulunmasını gerektirmemektedir.
 - biyolojik olarak herkes büyüme gelişme aşamalarından geçmektedir.
 - çocuk pornografisi görüntülerinde kişinin genital bölgesi zaten görünür durumdadır.
 - genital bölgeye ilave olarak yaş tespitine yardımcı olacak diğer vücut bölümleri görünür durumdadır.

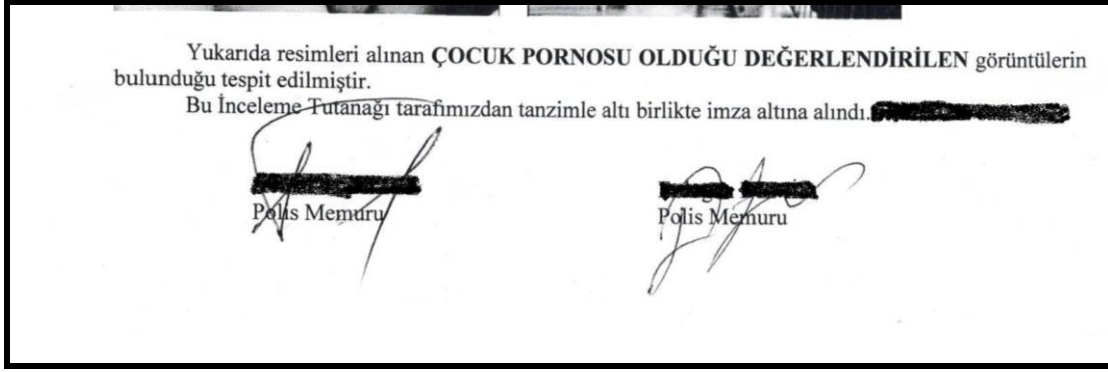
- pübik kıllanma, ikincil cinsiyet özellikleri ve diğer büyüme-gelişme göstergeleri gibi somut veriler sunar.
- Bilgisayar programıyla yüzden yaş tespitini olumsuz etkileyebilecek makyaj, maske gibi etkenler söz konusu değildir.

Yaş tespit yöntemleri ve bu yöntemlerin çocuk pornografisi suçlarının delillendirilmesi bağlamında dijital görüntülerdeki kişilerin yaş tespiti için uygulanıp uygulanamayacağı konusunda bu çalışmada karşılaştırmalı olarak sunulan bilgiler değerlendirildiğinde, dijital ortamdaki müstehcen görüntülerde yer alan ve çocuk olup olmadığından şüphelenilen kişilerin yaş tespiti açısından kullanılabilir olan en iyi yaş tayin yönteminin “büyüme gelişme özelliklerine dayalı yaş tespiti” yöntemi olduğu sonucuna varmak mümkündür.

Yanlıı yaş tespiti vakalarına ülkemizden ve yurtdışında yaşanan birer örnek verelim.

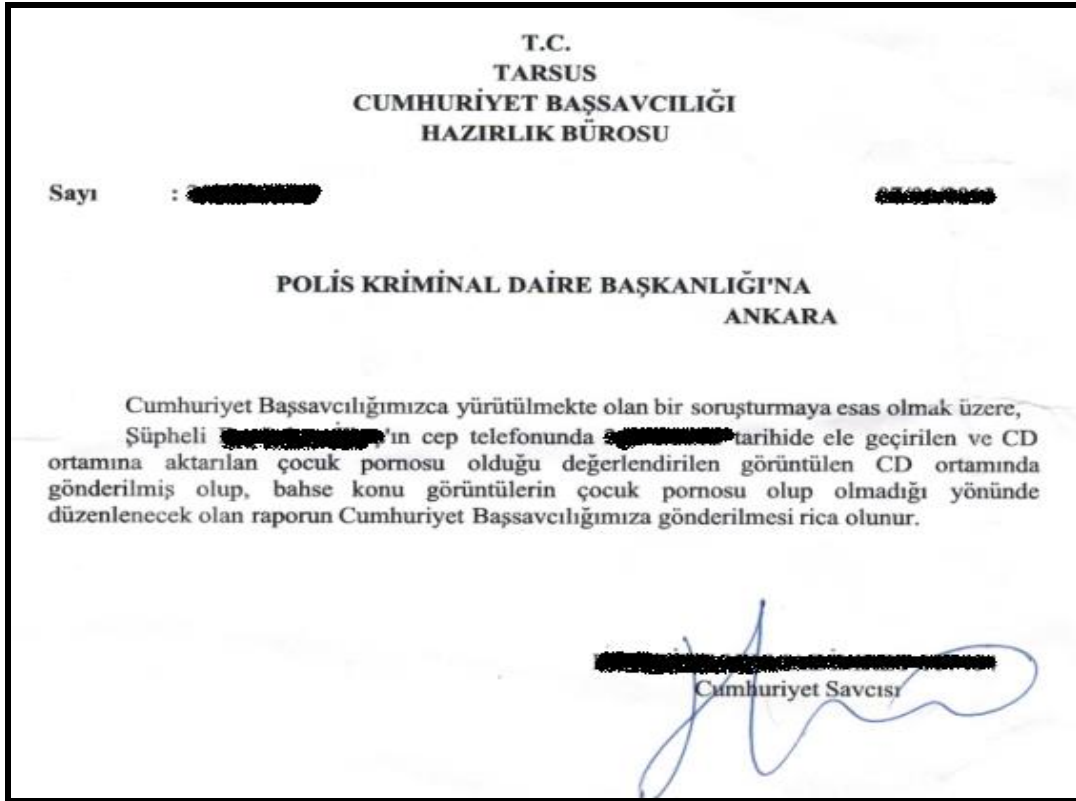
Örnek 1: Yaş tespitleri konusunda insan algısının yanıılması ve görüntülerde yaşı bilinmeyen kişinin yaşının tespit etmesine bir örnek ABD’de meydana gelen Melisa Bertsch vakasıdır. Amerikalı porno film oyuncularından 1978 doğumlu Melisa Bertsch, pornografik filmlerde ilk olarak 1998-1999 yıllarında(20 yaşında iken) yer almaya başlamış ve 70’den fazla pornografik filmde oynamış bir oyuncudur. Ancak Melisa Bertsch’in yer aldığı bir pornografik görüntüyü bilgisayarında bulduran Kelly Hoose adlı kişi, bilgisayarında çocuk pornografisi buldurma suçundan tutuklanmıştı ve yargılanması sürüyordu. Çocuk pornografisi buldurmaktan tutuklu bulunan Kelly’nin avukatı ise pornografik görüntülerin izlendiğinde telif hakkı olan görüntüler olduğunun görüldüğü ve telif hakkı sahibi olan firmadan pornografik görüntülerde yer alan kişilerin 18 yaş ve üzerinde olduğunu doğrulayan belgeler ve kayıtların (sigorta kayıtları, sözleşme vb) mahkece temin edilmesini talep etmişti. Ayrıca, pornografik görüntülerde yer alan oyuncu Melisa Bertsch de, mahkemede tanık olarak dinlenmek üzere dava sürecinde bizzat mahkemeye kadar gitmiş ve pornografik görüntülerin sahibi olan şirketin oyuncusu olarak çalıştığı zaman 20 yaşında olduğunu belirtmiştir. Bu ifade mahkemeye sunulan belgelerdeki kayıtlarla da örtüşmekteydi ve gerçek belgelerle de ortaya konulmuştu. Böylece suçsuz olan bir kişinin suçsuz yere cezalandırılması ve büyük bir adli hata önlenmiş oldu.

Örnek 2:Tarsus ilçesinde bir suç iddiasına ilişkin olarak bir şahsın cep telefonuna el konulmuş ve telefon içeriği incelenerek delil bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Telefonun incelenmesi neticesinde hazırlanan raporda, cep telefonun hafıza kartında çocuk pornosu görüntüleri buldurulduğu belirtilmiştir. Rapordaki bu ifadelerle, telefon sahibi, TCK 226. maddeye göre çocuk pornografisi buldurma suçlamasıyla karşı karşıya bırakılmıştır. Raporun sonuç kısmı aşağıda görülmektedir.

Resim 1: Raporun sonuç kısmı

Ancak, Tarsus Cumhuriyet Başsavcılığı, doğrudan dava açmadan önce raporda çocuk pornografisi olduğu belirtilen videonun gerçekten çocuk pornografisi olup olmadığını teyit etmek amacıyla videoyu bir CD içerisinde Ankara Kriminal Polis Laboratuvarı'na göndermiştir.

Resim 2: Ankara Kriminal Polis Laboratuvarından inceleme talebi yazısı

Gönderilen CD, Ankara Kriminal Polis Laboratuvarında incelendiğinde video dosyasında yetişkin bir erkek ile yaşı küçük olabilecek uzakdoğulu bir kızın pornografik görüntülerinin yer aldığı görülmüştür.

Laboratuvarında görüntülerdeki kızın yaşı konusunda sadece kişisel yorumlardan ibaret olan bir yaş tespitinden bulunmak yerine, görüntüdeki kişideki büyüme gelişme göstergelerini esas alan yaş tespit yöntemi uygulanmıştır. Buna çerçevede laboratuvarında, fizik antropolog ve dijital görüntü uzmanlarınca

büyüme gelişme göstergelerine dayalı olarak detaylı bir inceleme yapılmış ve inceleme sonucunda kişinin puberte dönemini tamamlanmış olduğuna ilişkin birçok göstergenin mevcut olduğun ancak ilginç bir şekilde meme gelişiminin hiç başlamamış olduğu görülmüştür.

Ancak normal şartlarda büyüme gelişme göstergelerinin olgunlaşma açısından bir paralellik ve tutarlılık göstermesi gerektiği, söz konusu durumun olağan büyüme-gelişmeden farklı bir durum sergilediği, Tanner'ın cinsel olgunlaşma aşamalarından da farklı olduğu görülmüştür. Ancak bazı yetişkin kızlarda tüm büyüme-gelişme göstergelerinin gelişimini tamamladığı halde sadece meme gelişiminde hiç bir gelişim görülmemesi(düz-göğüslülük) durumunun olabildiği göz önüne alınarak pornografik videodaki kişide tamamlanmış olduğu görülen diğer büyüme gelişme göstergelerinin kendi arasında tutarlılık arz etmesine bağlı olarak, yaş tahmininde meme gelişiminin başlamaması değil diğer büyüme-gelişme göstergeleri esas alınmıştır. Buna göre, kişinin olabileceği yaşlar açısından aşağıdaki tüm olasılıklar hesaba katılmıştır:

- a) kişinin erken ergenliğe girmiş olması (8-9 yaş) ve kişinin mevcut görüntüde 13-14 yaşında olabileceği,
- b) kişinin puberteye ortalama yaşta girmiş olması (10-11 yaş) ve kişinin mevcut görüntüde 15-16 yaşlarında da olabileceği,
- c) kişinin puberteye geç girmesi (13-14 yaş) ve mevcut görüntüdeki kişinin 18-19 yaşlarında olabileceği olasılıklarının söz konusu olduğu değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, görüntüdeki kişinin çocuk da yetişkin de olabileceği ancak her halükarda %100 kesinlikle ve şüphe götürmez şekilde çocuk olduğunun belirtilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

Bu arada videonun profesyonel bir stüdyo ortamında çekildiğine ilişkin bulguların da mevcut olduğu, videonun ilk saniyelerinde oyuncu adları ve bölüm isminin ekrana geldiği görülmüştür. Bu bilgilerden de yola çıkarak ilave araştırmalar yapılmış ve incelemeye konu pornografik videonun aslında bir yetişkin porno filminin 3. sahnesi olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca videonun ait olduğu filmin adı, çekim tarihi, oyuncu isimleri, oyuncuların diğer filmleri(filmografileri) tespit edilmiştir. Bu bilgilere göre, telefon incelemesi raporunda çocuk denilen kişinin Kitty Jung adlı Kore'li bir porno oyuncusu olduğu, filmin 2003 yılında çekilen "The Babysitter 14" isimli yasal bir yetişkin porno filmi olduğu ve görüntüdeki kadın oyuncunun filmin çekildiği 2003 yılında 19 yaşında olduğu anlaşılmıştır.

Resim 3: 'Kitty Jung' adlı oyuncu

Sonuç olarak, ilk incelemelerden farklı olarak Ankara Kriminal Polis Laboratuvarında büyüme-gelişme göstergelerini esas alan bir yaş tespiti incelemesi yapılmış ve görüntüdeki kişinin “kesin çocuk” olduğu belirtilemeyeceği şeklinde ulaşılan kanaat, tespit edilen ilave bilgilerle daha da güçlenerek kişinin “çocuk olmadığı” değerlendirmesine dönüşmüştür. Böylece, hatalı yaş tespitinden dolayı, bir kişinin yanlış yere çocuk pornografisi suçuyla suçlanıp cezalandırılması gibi büyük bir adli hata önlenmiş oldu.

T. C.
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA KRİMİNAL POLİS LABORATUVARI MÜDÜRLÜĞÜ

UZMANLIK RAPORU

KPL Olay Numarası : ██████████
Uzmanlık Numarası : ██████████

Değerlendirme ve sonuç:

Yukarıda belirtilen tespitlere dayanarak tetkike konu “05feff5cdf67d5dd6400223be09a0d74f...” dosyası içerisinde yer alan pornografik görüntünün çocuk pornografisi olmadığı değerlendirilmiştir.

Tarih : ██████████

Uzman : ██████████

Asistan : ██████████

Resim 5: Raporun sonuç kısmı

Sonuç olarak, çocuk pornografisi vakalarında yaş tahmininin amacı pornografik bir görüntüdeki yaşı bilinmeyen kişiye kesin bir takvim yaşı tayin etmeye çalışmak olmamalıdır. Çünkü insanların büyüme ve gelişmesi kesin yaş verilemeyecek kadar değişkendir.

Hukukta özellikle de ceza hukukunda delillendirmenin, şüphe götürmez şekilde gerçeği ortaya koyması gerekmektedir. Aksi takdirde, pornografik görüntüdeki kişinin çocuk olduğu şüphe götürmez şekilde kesin olarak ortaya konulamıyorsa, görüntüdeki kişinin yetişkin olma ihtimali de söz konusu olabileceğinden görüntülerdeki kişilerin kesin çocuk olduğu ifadesinden kaçınılmalıdır.

Kaynakça

- Ames, Ashley, Houston, David, (1990). "Legal, social, and biological definitions of pedophilia." *Archives of Sexual Behavior*. 19 (4), 333-342.
- Apa (American Psychiatric Association), (2000), *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Fourth Edition, Text revised (DSM-IV)*, Washington, DC:American Psychiatric Association.
- Borer, T. Katarina, (2003), *Exercise Endocrinology*, Sheridan Books, s.151
- Darwis Wina E., Messer Louise B., Thomas C., (2003), "Assessing Growth and Development of the Facial Profile", *Pediatric Dentistry*, 25:2
- Ecpat (2006). "Questions & Answers about the Commercial Sexual Exploitation of Children". *An information booklet by ECPAT International. 3rd Edition*, Saladaeng Printing Co. Ltd., S.8
- Freund, Kurt, Costell R, (1970). "The structure of erotic preference in the nondeviant male." *Behaviour Research & Therapy* 8: sayfa 15-20
- Hall, Judith, (2006), *Handbook of physical measurements*, Oxford University Pres, Second edition, s 13
- Hornng, Wen Bing., vd (2001). "Classification of age groups based on facial features". *In Tamkang Journal of Science and Engineering*,4(3):183–192.
- Isır, Aysun, Bakır, Kemal, Uçak, Ramazan, Dülger, Hikmet, (2004), "AgNOR Yöntemi ile İnsan Epidermisinden Yaş Tespiti", *Fırat Tıp Dergisi* 2004;9(3): 75-78
- Isır, Aysun, (2009) "Adli Hekimlikte Yaş Tayini", *Klinik Gelişim*, Gaziantep Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, s.114-120
- Işık, A.O., Güleç, M., 1985, "0-18 aylık çocuklarda el ve el bileğinde kemik matürasyonu", *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 7
- Lobo N., Kwon Y.,(1998)" Automatic feature detection and age classification of human faces in digital images", US Patent 5,781,650
- Rhodes, Matthew, (2009) "Age Estimation of Faces: A Review", *Applied Cognitive Psychology*. 23, s 1–12.
- Sağlam, Saadet, Aka, Selam, Nergis İbrahim, (2006) "Dişlerin Kök Şeffaflığından Yaş Tespiti", *Türkiye Klinikleri J Dental Sci*;12(2):47-52

- Saka, N., (1989), *Gelişim Nörolojisi*, İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü Çocuk Nörolojisi Rektörlük Yayın No:3231, Dekanlık Yayın No:171, Bayrak Matbaacılık, 2.Baskı, s.3-27.
- Tanner J.M., Whitehouse R.H., Marshall W.A., Carter B.S., (1975), “Prediction of adult height, bone age, and occurrence of menarche, at age 4 to 16 with allowance for midparental height”, *Arch Dis Child*;50:14–26.
- Quinsey, Vernon; Steinman Cary; Bergersen Sidney ve Timothy F holmes, (1975). "Penile circumference, skin conductance, and ranking responses of child molesters and 'normals' to sexual and nonsexual visual stimuli." *Behavior Therapy*. 6, 213-219.
- Wells Melissa, Finkelhor David, Wolak Janis, Mitchell Kimberly, (2007), *Defining Child Pornography: Law Enforcement Dilemmas in Investigations of Internet Child Pornography Possession*, C. 8, No. 3, ss. 269–282
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Pederasty>, Cantarella, E., (1992), “Pederasty”, (erişim tarihi: 12.06.2013)
- <http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=13180>, Uzunay, Y. (2005), “İnternet Üzerinde Çocuk pornografisi”, (erişim tarihi: 02.05.2012)
- <http://www.pamf.org/teen/health/puberty>, Brown, Nancy, (2013), “Puberty”, (erişim tarihi: 13.06.2013)